I Toimintakyvyn edistäminen ja kuntoutus

Nykytila-analyysien yhteenvetoa ja työryhmien mietteitä jatkostyöskentelyyn

Rauni Räty 3.3.2016 Miten Sote etenee-info

Lähteet: Nykytila-analyysit ja työryhmien koonnit/
Taru Ijäs-Kallio 2015-2016

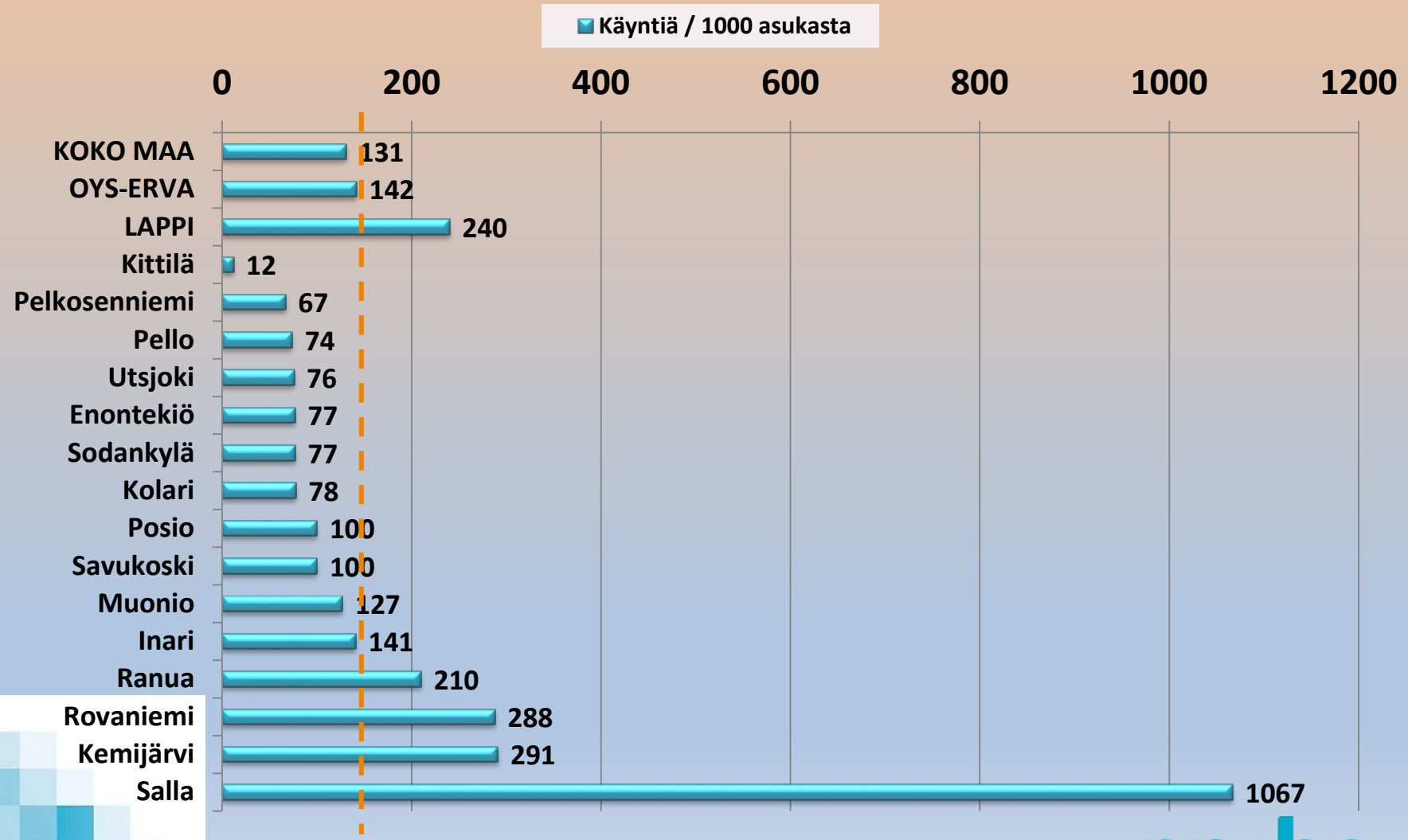
I Toimintakyvyn edistäminen ja kuntoutus

- Laaja kirjo erilaisia toiminta- ja palvelukokonaisuuksia
  - Terveydenhuollon kuntoutusvastuu
  - Sosiaalihuollon kuntoutusvastuu
  - Työterveyshuollon kuntoutusvastuu
  - > liittyen eri ikäryhmien ja erilaisissa elämäntilanteissa elävien henkilöiden ja perheiden kuntoutukseen
  - >toimintakyvyn edistäminen ja kuntoutus on tärkeä osa kaikkia asiakaslähtöisiä palveluprosesseja

Kuntoutuksen tunnuslukuja

- Tilastotietoa koottu, mutta sen käyttöarvoa vähentää huomattavasti se, että kuntoutuspalvelut eivät tilastoidu luotettavasti
  - kaikki ostopalvelut eivät tilastoidu
  - kuntien kirjaamis- ja tilastointikäytännöissä on eroja
  - erityisesti pienissä kunnissa vuosittainen satunnaisvaihtelu voi olla suurta
  - Lapin kuntien välillä näyttää olevan erittäin suuria eroja kuntoutuksen käynneissä
  - Tiedot kuntoutuksen omasta ja ostetusta toiminnasta pitäisi saada kunnista erikseen ja siten, että kunnat määrittelisivät kuntoutukseen kuuluvat palvelut samalla tavoin

LAPPI:
Pth:n & muun erityisterapian ja kuntoutuksen käynnit, vuosi 2013

Työryhmän ja osin omiakin huomioita:

- Lapissa **erityisterapioiden ja kuntoutukseen liittyvien erityispalvelujen** saatavuus on haaste ja ostopalveluiden hinnat ovat korkeat
- Kuntoutuksen keskitettyihin erityispalveluihin **koetaan työlääksi lähteä** (pitkät välimatkat)
- **Kuntien käytännöt vaihtelevat**, tarve yhteneville prosesseille on niin lääkinnällisessä, ammatillisessa kuin sosiaalisessa kuntoutuksessa sekä niiden rajapinnoilla
- Asiakkaiden **eriarvoisuus** on totta em asiat huomioiden
- Tehdäänkö osin **päällekkäistä työtä**? **Vai käytetäänkö liiaksi erityispalveluita** normaalipalveluihin kuuluvan kuntoutuspalvelujen ja –työn puuttuessa tai ollessa riittämätön? **Toisiko yhteistyö (kustannus)tehokkuutta**? Esim. ammatillisen kuntoutuksen arvioita tehdään Lapin Kuntoutus Oy:ssa, sairaanhoitopiirien useassa yksikössä (fysiatria, psykiatria, muut), kuntien yksiköissä, säätiöissä (Eduro, Meriva yms)…. Verve, ODL-säätiö, Kolpene, Te-tsto, KELA…..

-> **Kuntoutuksen organisaatio- ja toimijarakenne & lainsäädäntö on vähintäänkin hajanainen**

- **Tila- ja organisaatiomuutosten vuoksi *vaativan kuntoutuksen tulevaisuus* Lapissa on pikaista päätöksentekoa vaativa asia**
- **Moniammatillisen kuntoutuksen toteutus on vaihtelevaa ja edellyttää toimintakäytännön linjaamista**

Kehittämisen suunnasta??…

Kuntoutuksen kokonaisuus, kaksi kehittämiskärkeä:

1) **Kaikkiin asiakasprosesseihin sisältyvä toimintakyvyn edistäminen ja kuntoutus**
   - vaikka kuntoutustarpeen syntymekanismi on eri, ovat kuntoutuksen ja kuntoutujan **tavoitteet useassa asiakasprosessissa samat**, jonka vuoksi myös
   - eri asiakasprosesseilla tulee olla **yhteisiä työvälineitä ja menetelmiä**
   - **peruspalveluiden mahdollisuus** konsultoida ja työskennellä yhdessä **kuntoutuksen erityisosaamisen** kanssa
     - Tähän liittyvät sähköisten ja liikkuvien palvelujen lisääminen & kehittäminen ja käytön tehostaminen
   - miten **kuntoutusosaaminen jalkautetaan**, hyödynnetään ja **miten osaaminen varmistetaan** alueilla ja lähipalveluissa?
   - **toimintakyvyn edistäminen ja kuntoutus tulee peruspalveluna olla kaikkien työntekijöiden osaamista eri tehtäväalueilla**

Kehittämisen suunnasta?? …

2) Kuntoutukset erityispalvelut

- **Erityistä osaamista omaavat kuntoutustyöntekijät peruspalveluissa**?
- **mikä ja mitä olisi hyvä keskittää** ja mitkä asiakasprosessit hyötyisivät keskitetystä erityisosaamisesta > esim. vaativia, monialaisia työkyvyn arvioita on jo aiemmin esitetty keskitettäväksi. Miten peruspalveluista/muista asiakasprosesseista ohjaudutaan näihin palveluihin?
- **miten erityisosaaminen tukee lähiosaamista ja toisinpäin** (lähellä asiakasta hänet tunnetaan parhaiten ja tämän tiedon pitäisi olla käytettävissä myös erityispalveluissa)
- **miten kuntoutuksen monialaisuutta vahvistetaan erityispalveluissa?** Kuntoutuksen erityisosaamista tarvitaan myös *sosiaalisen kuntoutuksen palveluissa*

Tulevaisuuden tavoitteena kuntoutuksen kokonaisuuden hallinta:

= Monialaisen kuntoutuksen koordinointi mahdollistuu ilman raja-aitoja; tarvitaan mahdollisuus toteuttaa asiakaslähtöinen kuntoutusprosessi, jossa on toimijoita pth:sta, esh:sta, sosiaalitoimesta, yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta jne

= Kuntoutus organisoidaan niin, että **kuntoutuksen osaaminen alueella säilyy** ja että käytettävissä olevat resurssit (henkilöstö) on toiminnallisesti ja kustannustehokkaasti oikein suunnattu

= Tulevassa palvelujärjestelmän kokonaisuudessa **kuntoutus jalkautetaan asiakasprosesseihin siten, että toimintakyvyn edistäminen on oleellinen osa kaikkia asiakasprosesseja ja toisaalta kuntoutus eritysalanaan on konsultoitavissa** ja jotkin vaativat kuntoutuksen prosessit (kuten vaativat työkyvyn arviot) omassa monialaisessa ”kuntoutuksen osaamiskeskuksessaan”

”Tuttuus helpottaa asiointia ja yhteistyötä ”

Kiitos